

29.1.2025

LAUSUNNON ANTAMINEN JÄTTEENKULJETUSJÄRJESTELMÄSTÄ

Forssan seudun jätelautakunta

jatelautakunta(at)forssa.fi

Hämeen Yrittäjät ry (myöhemmin Yrittäjät) esittävät, että Forssan seudun jätelautakunnan alueelle parhaiten sopii kiinteistön haltijan järjestämä jätteenkuljetus. Kaikkien jätejakeiden kuljetuksessa kiinteistöhaltijan järjestämä jätteenkuljetus on selvästi tehokkain ja toimivin järjestelmä.

Asianosaisuus

Yrittäjäjärjestönä edustamme osaltamme yksityisiä jätehuoltoyrityksiä Kanta-Hämeen alueella. Jäsenyrityksiämme toimii Forssan seudun jätelautakunnan toimialueella. Edustamme asiassa alueen toimijoita/yrityksiä, joten lausuntomme tulee ottaa huomioon asian valmistelussa ja päätöksenteossa.

Hallintolain 41 §:ssä (HL 434/2003) säädetään vaikuttamismahdollisuuksien varaamisesta. Jos asian ratkaisulla voi olla huomattava vaikutus muiden kuin asianosaisten elinympäristöön, työntekoon tai muihin oloihin. Viranomaisen tulee varata näille henkilöille mahdollisuus saada tietoja asian käsittelyn lähtökohdista ja tavoitteista sekä lausua mielipiteensä asiasta.

Jätelain vaatimukset valmistelulle

Jätelain 37 §:ssä (JL 646/2011) säädetään vaatimuksista sille, mitä seikkoja tulee tarkastella silloin, kun jätteenkuljetusjärjestelmästä päätetään. Vaatimukset ovat seuraavat:

Kunta voi päättää, että 32 §:n 1 momentissa tarkoitettussa toiminnassa syntyvän sekalaisen yhdyskuntajätteen ja 2 momentin 1 kohdassa tarkoitettun saostus- ja umpisäiliölaitteen kiinteistöittäinen kuljetus järjestetään kunnassa tai sen osassa siten, että kiinteistön haltija sopii siitä jätteen kuljettajan kanssa, jos:

- 1) näin järjestetty jätteenkuljetus täyttää 35 §:n 2 momentissa säädetyt edellytykset;
- 2) jätteenkuljetus edistää jätehuollon yleistä toimivuutta kunnassa, tukee jätehuollon alueellista kehittämistä eikä aiheuta vaaraa tai haittaa terveydelle tai ympäristölle;
- 3) päätöksen vaikutukset arvioidaan kokonaisuutena myönteisiksi ottaen erityisesti huomioon vaikutukset kotitalouksien asemaan sekä yritysten ja viranomaisten toimintaan.

Korostamme, että kuljetusjärjestelmää koskevassa päätöksessä tulee yksilöidysti tarkastella kaikkia edellä mainittuja vaatimuksia. Yksittäisten asioiden yleistäminen ilman yksityiskohtaista tarkastelua ei täytä lain edellyttämiä vaatimuksia.

Jätelain vaatimusten täytyminen kyseisellä alueella:

1. Ensimmäisenä edellytyksenä on jätelain 35 ja 37 §:ssä säädetty seuraavasti: Kiinteistöittäinen jätteenkuljetus on järjestämistavasta riippumatta järjestettävä niin, että tarjolla on jätteen kuljetuspalveluja kattavasti ja luotettavasti sekä kohtuullisin ja syrjimättömin ehdoin.

- Forssan seudun jätelautakunnan tilaaman selvityksen perusteella (Ramboll 5.5.2023), voidaan todeta, että lautakunnan toimialueella on jätehuollon kuljetuspalveluita tarjolla nykyisessä kuljetusjärjestelmässä kattavasti vakituisille asunnoille.
- Yritysten tarjonta on alueella kattavaa ja hyvää. Yritysten välillä on aitoa kilpailua, mikä pitää asiakkaiden hinnat kohtuullisena. Tarjonta on tälle hetkellä kattavaa ja luotettavaa. Jätteen kuljetuspalveluita on tarjolla kohtuullisin ja syrjimättömin ehdoin. Jätehuoltoyhtiön mahdollinen kilpailutus supistaa vääjäämättä tarjontaa, jolloin kattavuus ja luotettavuus kärsivät merkittävästi. Kilpailun katoaminen alueelta heikentää laatua ja yleensä nostaa hintoja.
- Selvityksessä tuodaan esille, että alueen liittymisaste vaihteli kunnittain 58 prosentista 89 prosenttiin. Alueella on kimppa-astioita, mutta kaikkia kiinteistöjä ei ole merkitty kimppa-astiaan kuuluviksi jäseneksi. Tietojen saannissa on ollut myös haasteita, jolloin johtopäätökset perustuivat arvioon, jolle ei löydy riittävää tietopohjaa.

2. Toisena edellytyksenä jätelain 37 §:ssä säädetään seuraavasti: Jätteenkuljetus edistää jätehuollon yleistä toimivuutta kunnassa, tukee jätehuollon alueellista kehittämistä eikä aiheuta vaaraa tai haittaa terveydelle tai ympäristölle.

Kiinteistön haltijan järjestämää jätteenkuljetusta tukevat seuraavat seikat:

- Kiinteistön haltijan järjestämässä jätteenkuljetuksessa ei tule kerralla merkittäviä suurten asiakkaiden vaihdoksia kuljetusyrityksille, joista aina vääjäämättä seuraa ongelmia kuljetusten toiminnan kannalta. Samalla jätelain määräysten täytyminen ei välttämättä toteudu.
- Kiinteistön haltijan järjestämässä jätteenkuljetuksessa samaan kuormaan voidaan ottaa myös yritysten ja teollisuuden jätettä, mikä tehostaa kuljetuksia ja tämän kautta vahvistaa kestävä kehityksen periaatetta.
- Jäteyhtiön järjestämä kilpailutus heikentää palvelujen saatavuutta ja tarjonta kapenee tavalla, joka ei edistä kestävä kehityksen ja markkinoiden toimivuutta.
- Jätteiden kuljettaminen on mahdollista lain vaatimusten mukaan molemmissa kuljetusjärjestelmissä. Kiinteistön haltijan järjestämässä mallissa ei aiheudu enempää haittaa ja vaaraa ympäristölle ja terveydelle, kuin kunnan kilpailuttamassa kuljetusjärjestelmässä, koska lakisäätöiset ympäristö- ja muut vaatimukset eri toimijoille ovat samat kuljetusjärjestelmästä riippumatta.

- Hyvä yhteistyö, alueellinen kehittäminen ja toimiva jätehuollon kuljetusjärjestelmä perustuu jätehuoltoviranomaisen, alueellisen jätehuoltoyhtiön ja alueen kuljetusyriyten väliseen yhteistyöhön.
- Selvityksessä käy ilmi jätehuoltoviranomaisen resurssien riittämättömyys. Yrittäjät korostaa, että jätteenkuljetusjärjestelmästä riippumatta, jätehuoltoviranomaiselle tulee taata riittävät resurssit, eikä viranomaisvastuuta voi missään olosuhteissa siirtää jätehuoltoyhtiölle. Jätehuollon toimivuus edellyttää yhteistyötä viranomaisen, jätehuoltoyhtiön ja kuljetuspalveluja tarjoavien yritysten sekä asiakkaiden välillä. Jätehuoltorekisterin ylläpito on keskeinen osa yhteistyötä.
- Nykyinen jätteenkuljetusjärjestelmä ei aiheuta jätelain mukaista ympäristö- ja terveyshaittaa. Nykyinen kiinteistön haltijan jätteenkuljetusjärjestelmä on tehokas toimintapa, joka mahdollistaa haja-asutusalueilla tehokkaan jätehuollon.

3. Kolmantena edellytyksenä, JL 37 §:n mukaan: Päätökset arvioidaan kokonaisuutena myönteisiksi ottaen huomioon vaikutukset kotitalouksien asemaan sekä yritysten ja viranomaisten toimintaan.

Kiinteistön haltija järjestämään jätteenkuljetusta tukevat seuraavat seikat:

- Kotitalouksilla on mahdollisuus valita mieleisensä kuljetusyritys.
- Palvelun toimivuus on jatkuvasti kotitalouksien arvioitavissa ja asiakas voi vaihtaa toiseen yritykseen, mikäli palvelu ei toimi halutulla tavalla.
- Päivystys toimii 24 tuntia vuorokaudessa.
- Järjestelmä kehittää ja edistää alueen elinkeinotoimintaa ja mahdollistaa palvelun tarjoajien välisen kilpailun tuloksena paremmat ja uudet innovaatiot alalle.
- Jätehuoltoyhtiön kilpailutuksessa markkinat keskittyvät. Tämän seurauksena järjestelmä on haavoittuvainen vaihtoehtoisten yritysten lopettaessa toimintansa. Urakka-alueiden pilkkominen pienemmiksi ei estä tätä kehitystä.
- Jätehuoltoyhtiön kilpailutuksessa kuljettajien työsuhdeturva vaarantuu. Kilpalutus rajoittaa markkinoiden kehittymistä ja pahimmassa tapauksessa aiheuttaa merkittävää työpaikkojen vähenemistä.
- Jätehuoltoyhtiön kilpailutuksen seurauksena keskittyvät markkinat aiheuttavat työsuhteiden muuttumista kausi- ja pätkätöiksi ja alan houkuttelevuus työpaikkana heikentyy ja samalla vaarantaa jätelain vaatimusten täyttymisen.
- Kilpaillut markkinat lisäävät työntekijöiden ja yritysten maksamien verojen määrää ja parantavat alueen taloutta.
- Jätteenkuljetusrekisteri turvaa viranomaisille yhdenvertaisen valvonnan molemmissa kuljetusjärjestelmissä.

- Jätelain mukaan jätteenkuljetusyritysten tulee hakea toiminnalleen lupaa ELY-keskukselta jätehuoltorekisteriin liittymisellä. Tähän liittyvät suunnitellut vakuusmaksuveloitteet. Uudet veloitteet koskevat molempia kuljetusjärjestelmiä. Myös ympäristöluvut ja ympäristövalvonnan veloitteet varmistavat molempien kuljetusjärjestelmien mahdollisuudet ja vastuut.

Yhteenveto

Yrittäjät katsoo, että Forssan seudun ja alueen jätelautakunnan alueella ei ole esitetty sellaisia (JL 37 §:n) edellyttämiä perusteluja, jotka estäisivät kiinteistön haltijan järjestämän jätteenkuljetusjärjestelmän valintaa tai vaihtamista keskitetyksi järjestelmäksi. Alueella on tarjolla yksityisiä jätteenkuljetuspalveluja kattavasti, luotettavasti, kohtuullisin ja syrjimättömin ehdoin. Alueen jätteenkuljetusta ja kiinteistöjen liittymisastetta voidaan vahvistaa paremmalla jätehuoltoviranomaisen, jätehuoltoyhtiön ja yksityisten kuljetusyritysten välisellä yhteistyöllä.

Näkemyksemme ja kokemuksemme mukaan suora asiakkaan ja yrittäjän välinen sopimus mahdollistaa parhaat pitkäaikaiset ja laadukkaat asiakassuhteet sekä luo parhaat edellytykset tehokkaalla ja lainmukaiselle jätehuoltojärjestelmälle. Kunnan tässä ko. tapauksessa jätehuoltojaoston tehtävänä, on mahdollistaa asukkaille hyvin toimivat ja laadullisesti korkeatasoiset jätehuoltopalvelut sekä samalla taata ja mahdollistaa parhaat toimintaedellytykset alueen yrityksille.

Hämeenlinnassa 29. päivänä tammikuuta 2025

Marko Ahtiainen
toimitusjohtaja
Hämeen Yrittäjät ry